

SVEA HOVRÄTT
Patent- och
marknadsöverdomstolen
Rotel 0224

DOM
2019-11-29
Stockholm

Mål nr
PMT 9946-18

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Patent- och marknadsdomstolens dom 2018-09-27 i mål nr PMT 11223-17, se bilaga A

PARTER

Klagande

Cochleari AB, 559001-1580
Berzeliigatan 14
412 53 Göteborg

Ombud: Advokaten P.S.

Motpart

Svenska artisters och musikers intresseorganisation (SAMI) ek. för., 702000-0803
Söder Mälarstrand 75
118 25 Stockholm

Ombud: Advokaterna P.E.S. och D.S.

SAKEN

Fordran

DOMSLUT

1. Patent- och marknadsöverdomstolen fastställer Patent- och marknadsdomstolens domslut.
 2. Cochleari AB ska betala ersättning för Svenska artisters och musikers intresseorganisation (SAMI) ek. för. rättegångskostnad i Patent- och marknadsöverdomstolen med 145 630 kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.
-

Dok.Id 1538838

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 00 E-post: svea.avd2@dom.se www.patentochmarknadsoverdomstolen.se		måndag – fredag 09:00–16:30

YRKANDEN

Cochleari AB (Cochleari) har yrkat att Patent- och marknadsöverdomstolen ska ogilla Svenska artisters och musikers intresseorganisationen (SAMI) ek. för. käromål, befria Cochleari från skyldigheten att ersätta SAMI för dess rättegångskostnad i Patent- och marknadsdomstolen och i stället förpliktiga SAMI att ersätta Cochleari för dess rättegångskostnad där.

SAMI har bestritt Cochlearis ändringsyrkande.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Patent- och marknadsöverdomstolen.

PARTERNAS TALAN M.M.

Parternas talan

Parterna har i Patent- och marknadsöverdomstolen åberopat samma grunder och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som i Patent- och marknadsdomstolen med följande förtydliganden och tillägg.

Cochleari

Cochleari har tecknat licenser med SAMI avseende musikutnyttjande på de aktuella hotellen i enlighet med de villkor som framgår av den s.k. hotelltariffen och har betalat den ersättning SAMI har rätt till i enlighet med licensavtalen. Det musikutnyttjande som förekommit på hotellen omfattas av licensavtalen. SAMI har inte rätt till ytterligare ersättning. Licensavtalens villkor såvitt avser ersättning för musik i hotellverksamhet återspeglas i hotelltariffen i den i målet aktuella branschöverenskommelsen mellan SAMI och Visita. Hotelltariffen omfattar musikutnyttjande både i hotellrum och i gemenskapsutrymmen. Det undantag som föreskrivs i hotelltariffen avser musikanvändning som förekommer i vissa verksamheter som ofta förekommer i

anslutning till hotell, såsom en restaurangrörelse, där musikanvändning kan förekomma i en särskild lokal avsedd för det ändamålet, dvs. i särskiljbara utrymmen. På hotellen har det inte bedrivits sådan verksamhet som omfattas av undantaget i hotelltariffen. Branschöverenskommelsen i övrigt utgör inte avtalsinnehåll mellan parterna.

SAMI

Cochleari har valt att inte teckna licensavtal rörande musikanvändning i serveringsverksamhet trots att hotellen har bedrivit servering av mat och dryck. Den i målet aktuella musikanvändningen regleras således inte av något individuellt avtal mellan parterna utan måste bedömas i ljuset av branschöverenskommelsen. Den bestämmelse i hotelltariffen som Cochleari benämner som en undantagsbestämmelse är ett klargörande av att ett hotell som spelar musik i ett serveringsutrymme ska utge ersättning enligt den s.k. restaurangtariffen för denna musikanvändning eftersom den inte omfattas av hotelltariffen. Det krävs inte att det är fråga om musikanvändning i särskiljbara utrymmen. Det saknar därför betydelse om området där servering sker även används som sällskapsrum.

Utredningen m.m.

Parterna har åberopat samma bevisning som i Patent- och marknadsdomstolen.

Målet har, med stöd av 3 kap. 1 § lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar och 50 kap. 13 § andra stycket 2 rättegångsbalken, avgjorts utan huvudförhandling.

DOMSKÄL

Inledning

SAMI har gjort gällande att Cochleari ska betala ersättning för musikanvändning år 2016 på sju hotell där Cochleari bedriver verksamhet: Good Morning Göteborg City

Hotell, Good Morning Jönköping, Good Morning Mölndal, Good Morning Örebro, Good Morning Västerås, Good Morning Lund och Good Morning Arlanda. Det är ostridigt att det har förekommit musikanvändning på hotellen under tidsperioden och att Cochleari har betalat för viss musikanvändning i enlighet med licensavtal som har tecknats mellan parterna. Frågan är om Cochleari därmed har fullgjort sin skyldighet att betala ersättning för musikanvändning under år 2016 eller om bolaget ska betala ytterligare ersättning.

SAMI har gjort gällande att Cochleari inte har fullgjort sin skyldighet att betala skälig ersättning enligt 47 § upphovsrättslagen utan att ytterligare ersättning ska betalas för hotellens musikanvändning i restaurang/servering i enlighet med den restaurangtariff som fastställts i en branschöverenskommelse. Cochleari har invänt dels att bolagets ersättningsskyldighet endast regleras av licensavtalen, dels att bolaget inte bedriver restaurangverksamhet i den mening som avses i branschöverenskommelsen. Slutligen har Cochleari invänt att tillämpningen av restaurangtariffen skulle ge ett oskäligt resultat i det aktuella fallet.

Innebär Cochlearis betalningar enligt licensavtalen att bolaget har fullgjort sin ersättningsskyldighet?

Parterna har olika uppfattningar om huruvida de betalningar för musikanvändning som Cochleari har gjort enligt licensavtalen innebär att bolaget har fullgjort sin skyldighet att betala skälig ersättning för sin musikanvändning. Parterna är i och för sig överens om att innehållet i de enskilda överenskommelser som de har ingått, licensavtalen, motsvarar innehållet i den i målet aktuella branschöverenskommelsen avseende hotelltariffen.

För att pröva Cochlearis invändning måste Patent- och marknadsöverdomstolen tolka innehållet i hotelltariffen. Eftersom det inte är fråga om individuellt förhandlade avtal får ledning hämtas från de principer som slagits fast i praxis gällande tolkning av standardavtal. Det har inte gjorts gällande att det mellan parterna har förts några diskussioner om hur de omtvistade villkoren ska tolkas. Inte heller i övrigt kan det

fastställas någon gemensam uppfattning. Eftersom det alltså saknas en gemensam partsavsikt ska tolkningen bygga på objektiva grunder. En sådan tolkning tar sin utgångspunkt i det omtvistade avtalsvilkorets ordalydelse. När ordalydelsen ger utrymme för olika tolkningar, eller inte ger något besked alls, kan avtalets systematik och de övriga villkoren i avtalet ligga till grund för tolkningen. Om inte heller avtalets systematik ger någon ledning ska villkoret tolkas i ljuset av dispositiv rätt, men ytterst och sist ska göras en mer övergripande rimlighetsbedömning. (Se NJA 2014 s. 960 p. 21 – 23 och NJA 2018 s. 653 p. 19–20.)

I punkten 2 i branschöverenskommelsen anges tariffer för fastställande av ersättning för musikanvändning. I punkten 2. a) under rubriken ”Hotell” anges att parterna är överens om att ersättning för musikanvändning på rum och sällskapsrum i bl.a. hotell ska bestämmas på sätt som redovisas i bilaga 1 (hotelltariffen).

Av Bilaga 1 framgår följande. Bilagan avser ersättning för musikanvändning på bl.a. hotell, kursgårdar, stugor, camping och sällskapsrum. Ersättningen avser inspelad musik och radio/TV som framförs i hotellrum eller endast sällskapsrum/lobby. Ersättningen för hotellrum baseras på antal uthyrda rumsnätter och ersättningen för sällskapsrum/lobby är en fast ersättning per år, som endast blir aktuell om musik på hotellrum saknas. Vidare anges de ersättningsbelopp som kan bli aktuella. Därutöver anges följande. ”Erlagd ersättning enligt ovan inkluderar musikanvändning i foajé, lobby, sällskapsrum, hissar, trapphus, konferensrum och andra liknande utrymmen dit övernattande gäster har tillträde. OBS! Detta gäller ej musikanvändning i restaurang/servering/bar, dans/diskotek, motion eller butik – för dessa områden tillämpas annan relevant tariff.”

Av ordalydelsen i de aktuella villkoren framgår alltså att ersättning enligt hotelltariffen inte omfattar all den musikanvändning som kan förekomma på hotell, kursgårdar, stugor, camping och sällskapsrum utan att det för dessa verksamheter kan bli aktuellt att betala ytterligare ersättning för musikanvändning i bl.a. restaurang eller servering samt att en annan tariff tillämpas för sådana utrymmen. Att Cochleari valt att teckna licensavtal i enlighet med hotelltariffen innebär därmed inte att bolagets skyldighet att

betala ersättning för musikanvändning på hotellen är exklusivt reglerad av dessa avtal. Tvärtom framgår det direkt av hotelltariffen, som parterna är överens om utgör avtalsinnehåll mellan parterna, att Cochleari kan behöva betala ersättning såväl enligt hotelltariffen som enligt en annan tariff för den eventuella musikanvändning som har förekommit i restaurang eller servering. Det är ostridigt att den tariff som avses i detta sammanhang är restaurangtariffen. Frågan är då om hotelltariffens undantag för bl.a. ”restaurang/servering/bar” leder till att restaurangtariffen ska tillämpas för de aktuella hotellen.

Ska Cochleari betala ersättning enligt restaurangtariffen?

Bedriver hotellen restaurangverksamhet i serveringsutrymmen?

Cochleari ska betala ytterligare ersättning om det i hotellen har förekommit musikanvändning i restaurangverksamhet som bedrivits i sådana serveringsutrymmen som avses i hotelltariffen. För närmare tolkning av innebörden av dessa begrepp får ledning sökas i branschöverenskommelsen i dess helhet, i enlighet med de tolkningsprinciper som angetts ovan.

Enligt Bilaga 2 i branschöverenskommelsen ska en verksamhet betala ersättning enligt restaurangtariffen för musikanvändning i serveringsutrymmen, vilket exemplifieras som café, restaurang, pizzeria, bar och pub. Som ovan nämnts framgår av Bilaga 1 att restaurangtariffen ska tillämpas för bl.a. musikanvändning som sker i utrymmen för restaurang eller servering. Enligt Patent- och marknadsöverdomstolens bedömning framgår det inte av ordalydelsen i branschöverenskommelsen att restaurangtariffen ska tillämpas endast om serveringsutrymmet är särskiljbart från övriga områden inom hotellet. Varken begreppet serveringsverksamhet eller ordalydelsen i branschöverenskommelsen i stort leder till slutsatsen att serveringsverksamhet som endast vänder sig till hotellgäster skulle vara undantagen från restaurangtariffens tillämplighet. Det kan emellertid inte heller anses vara en rimlig tolkning att all försäljning av mat och dryck som är avsedd att förtäras på plats i anslutning till exempelvis en reception innebär att det är fråga om ett serveringsutrymme. Det finns inte heller stöd för slutsatsen att det

per automatik skulle vara fråga om en serveringsverksamhet för det fall ett bolag innehar tillstånd att servera alkohol. Frågan får istället bedömas med ledning av exemplifieringen café, restaurang, pizzeria, bar och pub.

SAMI:s talan i målet grundar sig på ett påstående om att Cochleari under år 2016 bedrivit restaurangverksamhet. Enligt Patent- och marknadsöverdomstolens mening måste detta begrepp i vanligt språkbruk avse en servering där det erbjuds både varma och kalla rätter och där menyn har ett visst mått av variation.

Frågan är då om det av utredningen i målet framgår att Cochleari bedriver sådan restaurangverksamhet och om den i så fall utgör serveringsverksamhet i den mening som avses i branschöverenskommelsen. Först om det utifrån utredningen råder tvetydighet i det sistnämnda hänseendet, kan Patent- och marknadsöverdomstolen behöva göra en vidare tolkning av branschöverenskommelsens systematik och syfte.

SAMI har som bevisning för att Cochleari bedriver restaurangverksamhet som inte omfattas av hotelltariffen åberopat utdrag från hotellens hemsidor. Av materialet framgår följande.

På Good Morning Göteborg City Hotells hemsida anges att det finns frukost, buffé-restaurang, kafé samt bar/lounge. Av Good Morning Jönköpings, Good Morning Mölndals, Good Morning Örebros och Good Morning Lunds hemsidor framgår bl.a. att det finns restaurang på hotellen, att denna har öppet under kvällstid då man kan beställa middag från restaurangens à la carte-meny samt att man kan beställa enklare rätter från hotellens snacks-meny dygnet runt. På Good Morning Västerås hemsida återfinns en kniv och gaffel-symbol bredvid informationen ”Restaurang (à la carte)”. Av Good Morning Arlandas hemsida framgår att det finns restaurang där det serveras middag under kvällstid och att hotellet erbjuder dygnet runt-beställning av enklare rätter från en snacks-meny.

Av bevisningen framgår alltså att samtliga i målet aktuella hotell marknadsförs med angivande av att det finns restaurang på hotellet. Flertalet restauranger marknadsförs

som à la carte-restauranger och i ett fall som en bufférestaurang. Dessa begrepp får anses ha en helt annan betydelse än servering av enklare mat för hotellgäster i ett sällskapsrum eller en lobby. Med begreppet à la carte avses att en restauranggäst kan välja separat prissatta rätter utifrån en fastställd meny (se Nationalencyklopedin). Detta torde kunna uppfattas så att menyn, förutom huvudrätter, omfattar även förrätter och desserter. Som kontrast till middagsservering i restaurang anges för flertalet hotell att det finns en snacks-meny för beställning av enklare rätter dygnet runt, vilket även det talar för att restaurangverksamheten har viss ambitionsnivå. Enligt Patent- och marknadsöverdomstolen visar utredningen att samtliga hotell bedriver restaurangverksamhet i serveringsutrymmen i den mening som anges i branschöverenskommelsen. Genom bevisningen har SAMI därmed vederlagt Cochlearis invändning om att det endast skulle vara fråga om enklare förtäring som inte kan innefattas i begreppet restaurangverksamhet. SAMI har alltså styrkt att Cochleari på de aktuella hotellen bedriver restaurangverksamhet för vilken ytterligare ersättning för musik-användning ska betalas.

Innebär en tillämpning av restaurangtariffen ett oskäligt resultat för Cochleari?

Att utövande konstnärer har rätt till ersättning för användning av deras verk framgår, som Patent- och marknadsdomstolen har redogjort för, av 47 § upphovsrättslagen. Rätten till skälig ersättning regleras ytterst i EU-rätten, se art. 8.2 direktiv 2006/115/EG av den 12 december 2006. EU-domstolen har inte fastställt precisa regler för beräkningen av en enhetlig skälig ersättning men uttalat att medlemsstaterna ska uppställa kriterier som gör det möjligt att uppnå en lämplig avvägning mellan det intresse som de utövande konstnärerna har av att erhålla ersättning för utsändning av ett bestämt fonogram och tredje mans intresse av att kunna sända detta fonogram på skäliga villkor (se SENA, C-245/00, EU:C:2003:68, punkterna 33–36).

I svensk praxis har uttalats att ersättningen ska bestämmas till belopp som med hänsyn till samtliga föreliggande omständigheter kan anses skäligt (NJA 1968 s. 104). Som Patent- och marknadsdomstolen har angett har Högsta domstolen i NJA 2003 s. 465 fastslagit att det normalt föreligger en presumtion för att en med representativa

branschorganisationer framförhandlad tariff är skälig och att det åligger den som påstår motsatsen att bevisa sitt påstående.

Cochleari har gjort gällande att en tillämpning av restaurangtariffen i branschöverenskommelsen skulle ge ett oskäligt resultat i detta fall. Till stöd för påståendet har Cochleari anfört att en sådan tillämpning leder till dubbel debitering för samma användning. Det torde dock vara vanligt förekommande att hotell har en sådan planlösning att musik från en ljudkälla hörs i både en bar eller restaurang, där restaurangtariffen är tillämplig, och i sådana allmänna utrymmen där debitering enligt hotelltariffen är tillräckligt. Patent- och marknadsöverdomstolen bedömer att situationen har förutsetts när branschöverenskommelsen ingicks och att de invändningar som Cochleari har framställt inte ger anledning att tvivla på branschöverenskommelsens skälighet i det enskilda fallet. Patent- och marknadsöverdomstolen instämmer således i Patent- och marknadsdomstolens slutsats att en tillämpning av branschöverenskommelsen inte skulle ge ett oskäligt resultat.

Sammanfattande bedömning

I enlighet med vad som framkommit ovan delar Patent- och marknadsöverdomstolen den bedömning som Patent- och marknadsdomstolen gjorde i fråga om att Cochleari ska utge ersättning för musikanvändning enligt restaurangtariffen. Överklagandet ska därför avslås.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska Cochleari ersätta SAMI för dess rättegångskostnad i båda instanserna.

SAMI har yrkat ersättning för sin rättegångskostnad i Patent- och marknadsöverdomstolen med ett belopp om 145 630 kr exklusive mervärdesskatt. Cochleari har vitsordat ett belopp om 50 000 kr som skäligt i och för sig.

Med hänsyn till den skriftväxling som förevarit i Patent- och marknadsöverdomstolen bedömer domstolen att SAMI:s anspråk på rättegångskostnader är skäligt. Cochleari ska därför ersätta det yrkade beloppet.

Överklagande

Det saknas skäl att göra undantag från huvudregeln att Patent- och marknadsöverdomstolens domar inte får överklagas (se 1 kap. 3 § tredje stycket lagen, 2016:188, om patent- och marknadsdomstolar). Denna dom får därför inte överklagas.

I avgörandet har deltagit f.d. hovrättslagmannen Peter Strömberg, hovrättsrådet Ulrika Ihrfelt, hovrättsassessorn Clara Cederberg, referent, och tf. hovrättsassessorn Johanna Price

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Patent- och marknadsdomstolen

DOM
2018-09-27
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
PMT 11223-17

PARTER

Kärande

Svenska artisters och musikers intresseorganisation (SAMI), ek. för., 702000-0803
Söder Mälarstrand 75
118 25 Stockholm

Ombud: Advokaten P.E.S.

Svarande

Cochleari AB, 559001-1580
Berzeliigatan 14
412 53 Göteborg

Ombud: Advokaterna P.S. och C.R.L.

DOMSLUT

1. Cochleari AB ska till Svenska artisters och musikers intresseorganisation (SAMI), ek. för. betala 38 062 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen
 - på 27 117 kr från och med den 25 januari 2017,
 - på 3 829 kr från och med den 25 februari 2017 och
 - på 7 116 kr från och med den 12 mars 2017allt till dess betalning sker.
2. Cochleari AB ska ersätta Svenska artisters och musikers intresseorganisation (SAMI), ek. för. för rättegångskostnad med 82 267 kr, varav 79 467 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

Dok.Id 1858481

Postadress
Box 8307
104 20 Stockholm

Besöksadress
Rådhuset,
Scheelegatan 7

Telefon
08- 561 654 70
E-post: stockholmstingsratt@dom.se
www.stockholmstingsratt.se

Telefax
08- 561 650 05

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

Svenska artisters och musikers intresseorganisation (SAMI), ek. för. ombesörjer inkassering och fördelning av artisters och musikers rätt till ersättning för användning av ljudupptagningar med musik för offentliga framföranden. SAMI tecknar ofta licensavtal med företag som använder ljudupptagningar med musik i sin verksamhet. Sådana avtal kan grunda sig på särskilda branschöverenskommelser som SAMI träffat med olika sammanslutningar av näringsidkare (branschföreningar). I överenskommelserna anges bl.a. vilka ersättningsnivåer (tariffer) som ska gälla för ett företags användning av musikupptagningar.

SAMI och Visita (tidigare Sveriges Hotell- och restaurangföretagare, SHR) träffade i mars 2009 en branschöverenskommelse om bl.a. ersättningsnivåer för hotell, restauranger och diskotek för deras användning av ljudupptagningar med musik. I överenskommelsen bestämdes, på närmare angivet sätt, bl.a. vilken ersättningsnivå som skulle gälla för användning i hotellrum och sällskapsrum på hotell (hotelltariffen) och vilken nivå som skulle gälla för användning i serveringsutrymmen (restaurangtariffen).

Cochleari AB är verksamt inom hotell- och restaurangnäringen. Bolaget bedriver hotellverksamhet under varumärket Good Morning Hotels i bl.a. Göteborg, Jönköping Mölndal, Örebro, Västerås, Lund och i anslutning till Arlanda flygplats. Hotellen är belägna i närhet av större huvudled eller vid ett industriområde. Hotellen är utrustade med kök och utrymmen som kan användas för servering och som sällskapsrum. Bolaget har tillstånd att servera alkohol på sina hotell.

SAMI och Cochleari hade för 2016 ett licensavtal för hotellbolagets användning av ljudupptagningar med musik. SAMI begärde ersättning av hotellbolaget för användning av musik på hotellrummen enligt hotelltariffen och för musikanvändning i serveringsutrymmen enligt restaurangtariffen baserat på den nämnda branschöverenskommelsens bestämmelser. Cochleari betalade ersättning för musikanvändning avseende hotellrummen men inte för användning i

serveringsutrymmen. Bolaget menade att ersättningen för hotellrummen täckte också musikanvändningen i övriga utrymmen.

SAMI väckte därefter talan mot Cochleari om betalning av ersättning enligt restaurangtariffen för den användning av musikupptagningar som 2016 förekommit i serveringsutrymmen på hotellen.

Cochlearis invändning mot SAMI:s talan grundar sig på att föreningen inte, mot bakgrund av bestämmelserna i branschöverenskommelsen, har rätt till ersättning enligt restaurangtariffen eftersom bolaget inte har några restauranger på hotellen och dessutom redan betalat ersättning för sin användning av musikupptagningarna genom betalning enligt hotelltariffen. Enligt bolaget är det i vart fall oskäligt att tillämpa båda tarifferna eftersom det, i detta fall, skulle innebära dubbel betalning för användning av musikupptagningar.

Målet har, sedan parterna skriftligen slutfört sin talan, avgjorts utan huvudförhandling.

YRKANDE OCH INSTÄLLNING

SAMI har yrkat att domstolen förpliktar Cochleari att till SAMI betala 38 062 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen

- på 27 117 kr från och med den 25 januari 2017,
- på 3 829 kr från och med den 25 februari 2017, och
- på 7 116 kr från och med den 12 mars 2017

allt till dess betalning sker.

Cochleari har bestritt SAMI:s talan. Bolaget har godtagit skäligheten av det yrkade beloppet liksom sättet att räkna ränta.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER**SAMI**

Den som framför inspelad musik i offentliga miljöer, exempelvis på restauranger och hotell är, enligt 47 § upphovsrättslagen (1960:729), skyldig att betala ersättning till artister och musiker. Den i målet aktuella branschöverenskommelsen mellan SAMI och Visita anger vad som är skälig ersättning för sådana förfoganden.

Branschöverenskommelsen innebär bl.a. att en hotellägare som har ytor som används för restaurang, servering etc. (restaurangverksamhet) är skyldig att betala ersättning för användning av inspelad musik enligt såväl hotelltariffen som enligt restaurangtariffen.

Cochleari bedrev under 2016 bedrivit viss restaurangverksamhet i sina hotellokalerna. Även på dessa ytor framfördes inspelad musik. Bolaget är därför skyldigt att betala ersättning enligt såväl hotelltariffen som enligt restaurangtariffen. Denna skyldighet följer också av att Cochleari genom avtal med SAMI åtagit sig att betala ersättning enligt branschöverenskommelsen. Trots detta har bolaget inte betalat ersättning enligt restaurangtariffen.

Cochleari

Cochleari har betalat för användning av musikupptagningar på hotellen enligt hotelltariffen, vilket avser ersättning för användning i foajé, lobby, sällskapsrum, hissar, trapphus, konferensrum och andra liknande utrymmen dit övernattande gäster har tillträde. SAMI har därutöver inte rätt till ersättning också enligt restaurangtariffen eftersom bolaget inte bedrev restaurangverksamhet som vände sig till allmänheten utan endast till hotellgäster. Serveringsverksamheten bedrevs inte heller i särskilda utrymmen som var skilda från foajé, lobby eller sällskapsrum.

Under alla förhållanden är det oskäligt att tillämpa båda ersättningstarifferna då det rör sig om samma användning av musikupptagningar. Bolaget skulle i så fall betala dubbel ersättning, enligt olika tariffer, för en och samma användning av musikupptagningar.

PARTERNA HAR ANFÖRT

SAMI:

Av Cochlearis marknadsföring på internet framgår att restaurang och bar fanns på hotellen. Hotellen hade vidare rätt att servera alkohol, vilket innebar hotellen hade ett mer varierat matutbud än enklare inrättningar som t.ex. ett café.

För att en verksamhet ska aktualisera tillämpningen av restaurangtariffen är, enligt branschöverenskommelsen, kravet relativt lågt ställt. Bl.a. omfattas caféer, pizzerior, barer och pubar. Utöver traditionell restaurangverksamhet omfattar begreppet även t.ex. caféer där enklare rätter serveras. Eftersom bolaget hade serveringstillstånd för alkohol får det förutsättas att bolaget hade kök i anslutning till serveringslokalen som kunde tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat. Serveringstillstånd medges nämligen inte om enbart enklare anrättningar, som smörgåsar, hamburgare eller korv med bröd erbjuds. Att maten tillreds med s.k. sous-videteknik är inte hinder för att få ett serveringstillstånd. Att det inte gick att boka bord i hotellens serveringsutrymmen och att hotellen inte har haft utbildade kockar och serveringspersonal medför inte att restaurangtariffen inte ska tillämpas. Den serveringsverksamhet som bedrevs på hotellen omfattades således i sig av restaurangtariffen.

Cochleari:

Hotellen är s.k. budgethotell. De var utrustade med små kök som bara tillät tillagning av enklare mat för hotellgästerna. Den mat som tillagades var s.k. sous-viderätter som endast behöver värmas upp i ugn. Bolaget hade inga anställda kockar eller serveringspersonal utan maten värmdes och serverades av personal som arbetade i

receptionen. Servering av mat skedde i utrymmen som användes till frukostservering, sällskapsrum och lobby. Det fanns inget system för att boka bord på hotellens serveringar och andra än hotellgäster serverades inte. Bolaget kan således inte sägas ha bedrivit restaurangverksamhet på sina hotell.

Undantaget från hotelltariffen – att den inte gäller för musikanvändning i ”restaurang/servering/bar, dans/diskotek, motion eller butik” – är således inte tillämpligt. Undantaget måste vidare anses ta sikte på musikanvändning som sker i särskiljbara utrymmen och vissa utrymmen i anslutning till t.ex. restauranger. Det får därmed anses avse specifika och särskilda utrymmen och inte de samlingsytor i hotell som utgör bl.a. foajé, lobby och sällskapsrum. Hotellen hade inte några särskiljbara serveringsytor eller utrymmen som kunde omfattas av undantaget.

Den användning av musikupptagningar som skett omfattas av hotelltariffen som inkluderar användning i bl.a. foajé, lobby och sällskapsrum. Bolaget har således genom att betala ersättning enligt hotelltariffen redan betalat för den användning som skett i de gemenskapsutrymmen där det också förekommit mat- och dryckesförsäljning.

I vart fall vore det oskäligt att tillämpa restaurangtariffen på hotellens serveringsverksamhet. På en servering spelas musik för att locka gäster och öka försäljningen av mat och dryck. Värdet av den musikanvändningen är högre än den användning som sker i sällskapsutrymmen. Den musikanvändning som förekom på hotellen var anpassad just till sällskapsutrymmen och inte till restaurang eller bar.

Värdet av den musik som spelades i hotellens sällskapsutrymmen är vidare redan kompenserat genom den ersättning enligt hotelltariffen som Cochleari betalat. Under alla förhållanden är det därför endast ett eventuellt mervärde som SAMI har rätt till ersättning för.

DOMSKÄL

Utgångspunkter för domstolens prövning

Enligt 45 § upphovsrättslagen har en utövande konstnär, med vissa undantag, en uteslutande rätt att förfoga över sitt framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk. Ensamrätten omfattar en rätt att göra framförandet eller en upptagning av det tillgänglig för allmänheten. Oavsett denna bestämmelse får sådan ljudupptagning användas vid offentliga framföranden eller vid överföringar till allmänheten. Det innebär att ljudupptagningar får användas utan tillstånd för t.ex. radio- och tv-utsändningar och när musik spelas i exempelvis hotellutrymmen, restauranger och caféer. För sådan användning har de utövande konstnärerna vilkas framföranden finns på upptagningen rätt till ersättning (47 § andra stycket upphovsrättslagen). Krav på ersättning får endast framställas genom organisationer som företräder ett flertal utövande konstnärer eller framställare (47 § tredje stycket upphovsrättslagen). Det är i praktiken SAMI som i detta avseende företräder de utövande konstnärerna.

Hur ersättningen enligt 47 § upphovsrättslagen ska bestämmas anges inte i lagen. Allmänt får sägas att ersättningen ska bestämmas till ett belopp som med hänsyn till samtliga omständigheter kan anses skäligt. Det är förhållandevis vanligt att ersättningen fastställs efter förhandlingar mellan SAMI och företags branschföreningar i särskilda branschöverenskommelser. Det anses normalt föreligga en presumtion för att en sådan med representativ branschorganisation framförförhandlad överenskommelse om hur ersättningen ska bestämmas är skälig och att det åligger den som påstår motsatsen att bevisa sitt påstående (jfr NJA 2003 s. 465).

Branschöverenskommelsen

Den i målet aktuella branschöverenskommelsen mellan SAMI och Visita – som träffades 2009 – innehåller bl.a. tariffer för fastställande av ersättning för musik-användning på hotell, restauranger och diskotek.

I den tariff som reglerar ersättning för musikanvändning på hotellrum och sällskapsrum på hotell (hotelltariffen) anges att ersättningen avser inspelad musik och radio/TV som framförs i hotellrum eller endast sällskapsrum/lobby. Vidare anges att sådan ersättning ”inkluderar musikanvändning i foajé, lobby, sällskapsrum, hissar, trapphus, konferensrum och andra liknande utrymmen dit övernattande gäster har tillträde. OBS! Detta gäller ej musikanvändning i restaurang/servering/bar, dans/-diskotek, motion eller butik – för dessa områden tillämpas annan relevant tariff.”

I den tariff som reglerar ersättning för musikanvändning i serveringsutrymmen (restaurangtariffen) anges att ersättningen avser inspelad musik, radio och TV som framförs i serveringsutrymmen (t.ex. café, restaurang, pizzeria, bar pub).

I överenskommelsen finns också en reglering om när erläggande av ersättningarna ska ske (p. 4.2). Där sägs bl.a. att om ett företags användning under ett kalenderår aktualiserar tillämpning av flera tariffer ska SAMI sträva efter att etablera en rutin som innebär att fakturering av all användning om möjligt sker bara två gånger om året.

I överenskommelsen anges också att parterna är överens om de bestämda ersättningarna ska anses ge uttryck för vad som utgör skälig ersättning i upphovsrättslagens mening (p. 1.5).

Branschöverenskommelsen är, enligt Patent- och marknadsdomstolen, av sådant slag att det får anses föreligga en presumtion för att den ersättning som där anges är skälig. I detta fall tillkommer dessutom att SAMI och Cochleari tecknat ett licensavtal för 2016 avseende bolagets musikanvändning i sin hotellverksamhet. Även enligt avtalet ska ersättningen bestämmas enligt den branschöverenskommelse som träffats mellan SAMI och Visita.

Cochlearis skyldighet att betala ersättning enligt restaurangtariffen

Tvisten rör frågan om Cochleari – utöver ersättning enligt den s.k. hotelltariffen – även ska betala ersättning enligt den s.k. restaurangtariffen för den användning av musikupptagningar som skett i vissa serveringsutrymmen på hotellen.

Cochleari har bl.a. gjort gällande att någon ersättning enligt restaurangtariffen inte ska betalas på grund av att bolaget inte bedriver restaurangverksamhet riktad till allmänheten.

Enligt branschöverenskommelsen ska ersättning enligt restaurangtariffen betalas för musikanvändning som framförs i ”i serveringsutrymmen (t.ex. café, restaurang, pizzeria, bar och pub)”. I målet har framkommit att Cochleari bedrev serveringsverksamhet av enklare art på hotellen samt att Cochleari marknadsförde verksamheten på så sätt att restaurang tillhandahölls på hotellen. Cochleari hade vidare tillstånd att sälja alkohol på hotellen, vilket enligt domstolens bedömning visar att hotellen måste ha haft kök som i anslutning till en serveringslokal tillhandahöll lagad eller på annat sätt tillredd mat. Mot denna bakgrund anser domstolen att Cochleari bedrev en serveringsverksamhet som medförde att ersättning även ska betalas enligt restaurangtariffen. Denna bedömning förändras inte av att inte var möjligt att boka bord på hotellen, att hotellen saknade kockar och serveringspersonal, eller att serveringsverksamheten bara vände sig till hotellens gäster.

Cochleari har vidare gjort gällande att den betalning som gjorts enligt hotelltariffen även omfattade användning av musikupptagningar i hotellens serveringsutrymmen eftersom dessa utrymmen även använts som foajéer, lobbys och sällskapsrum. Cochleari har menat att hotelltariffen bara aktualiseras för musikanvändning i t.ex. restaurangutrymmen som sker i förhållande till foajé, lobby och sällskapsrum särskiljbara områden.

Det undantag som finns i branschöverenskommelsen om att ersättning enligt hotelltariffen inte gäller för användning av musikupptagningar i restaurang/servering kan – enligt domstolen – inte förstås på annat sätt än att för ett utrymme som används som restaurang/servering ska särskild ersättning enligt restaurangtariffen betalas utöver den ersättning som ska betalas enligt hotelltariffen. För detta talar också att det i branschöverenskommelsen förutsetts att ersättning kan behöva betalas enligt såväl restaurang- som hotelltariffen. Det innebär att Cochleari inte kan undgå att betala särskild ersättning för den användning av musikupptagningar som skett hotellens serveringsutrymmen även om dessa utrymmen också kan ha varit avsedda som sällskapsrum.

Cochleari har slutligen gjort gällande att en tillämpning av restaurangtariffen på hotellens serveringsverksamhet vore oskälig bl.a. eftersom den musik som spelats i Cochlearis serveringsutrymmen inte skapat något mervärde till Cochlearis serveringsverksamhet.

Enligt domstolens bedömning bedrev Cochleari serveringsverksamhet som medför att ersättning enligt branschöverenskommelsens restaurangtariff ska betalas. Som tidigare nämnts föreligger en presumtion för att en sådan branschöverenskommelse är skälig och att det åligger den som påstår motsatsen att bevisa sitt påstående. Vad Cochleari anfört i detta avseende medför inte att det kan anses oskäligt att bolaget ska betala ersättning i enlighet med restaurangtariffen.

Patent- och marknadsdomstolens bedömningar innebär att Cochleari ska betala ersättning för den användning av musikupptagningar som förekom i hotellens serveringsutrymmen enligt den restaurangtariff som gällde mellan parterna.

Tvist råder inte om den begärda ersättningens storlek eller om sättet att räkna ränta.

SAMI:s talan ska därmed bifallas.

Rättegångskostnader

Med målets utgång ska Cochleari ersätta SAMI för rättegångskostnad.

SAMI har yrkat ersättning för rättegångskostnad med 82 267 kr. Av beloppet avser 79 467 kr ombudsarvode och 2800 kr avgift för talans väckande.

Den yrkade ersättning är, enligt domstolen, skälig.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (PMD-02))

Överklagande, ställt till Patent- och marknadsöverdomstolen, ska ha kommit in till Patent- och marknadsdomstolen senast den 18 oktober 2018. Prövningstillstånd krävs.

Tomas Norström

Stefan Johansson

Lena Hellman

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, Patent- och marknadsdomstolen

PMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga inom 3 veckor

Överklaga skriftligt inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Patent- och marknadsdomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Patent- och marknadsöverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövnings-tillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Patent- och marknadsdomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Patent- och marknadsdomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar domstolen överklagandet och alla handlingar

i målet vidare till Patent- och marknadsöverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Patent- och marknadsöverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Patent- och marknadsöverdomstolen

När överklagandet kommer in till Patent- och marknadsöverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Patent- och marknadsöverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att Patent- och marknadsdomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om Patent- och marknadsdomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med Patent- och marknadsdomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.